

Publicistična dejavnost čebelarjev družine Rothschütz

Andrej Šalehar*

Publicistična dejavnost

Čebelarji iz družine Rothschütz imajo pionirsko vlogo pri poimenovanju, uveljavitvi in priznanju kranjske čebele. Posebej je treba poudariti, da so s številnimi strokovnimi objavami v domačih in tujih periodičnih publikacijah, s knjigami in tiski, ki so jih sami napisali in tudi financirali njihovo izdajo, utirali kranjski čebeli pot in uveljavitev v Evropi in svetu. Dokazano so bili pri tem dejavni številni družinski člani: Philipp (Emilov oče; častni doktor), Emil, Philip (Emilov sin), Antonija (Emilova žena) in drugi. Nekatere objave so podpisane samo z inicialkami: »R.«, »B. R.«, »R. E.«, »R. Ph.« in drugimi. Podpisovali so se z različnimi priimki – Roschütz, Rothschütz, Raveneegg, Rožič, Rothšic, R. ...

V njihovi bibliografiji je do zdaj vpisanih 20 monografij in tiskov (skupaj s ponatisi) in 171 objav v različnih periodičnih publikacijah (Bienen Zeitung – 28 objav, Slovenska čebela – 37 objav, Die Krainer Biene – 46 objav, Imkers Rundschau – 53 objav, druge publikacije – 7 objav). Odkrita so bila tudi malo znana dela (Berichte über krainer Biene ... – Poročila o kranjski čebeli ...), zlasti pa to, da so izdajali strokovno čebelarsko revijo Imkers Rundschau, Fachblatt für Bienenzucht (Čebelarski razgledi, strokovni list za čebelarjenje). Na podlagi bibliografskih podatkov v ohranjenih prodajnih katalogih sodimo, da so čebelarji družine Rothschütz revijo izdajali vsako leto po letu 1866. Do zdaj smo našli le pet števil. Nadaljnji pregledi strokovnih čebelarskih in kmetijskih publikacij v knjižnicah v tujini pa bodo zelo verjetno odkrili nove objave čebelarjev družine Rothschütz. Veliko njihovih del in objav je izšlo v samozaložbi, in to na stroške njihovega podjetja Krainer Handelsbienenstand (Kranjski trgovski čebelnjak), katerega sedež je bil na gradu Podsmreka pri Višnji Gori.

V zvezi s publicistično dejavnostjo čebelarjev družine Roschütz je treba še posebej opozoriti na:

- monografije pod skupnim naslovom »Rothschütz' Illustrierter Bienenzuchtsbetrieb (Rothschützov ilustrirani čebelarski obrat)«; eni je dodana obsežna študija »Die Krainer Biene und ihre Zucht (Kranjska čebela in njena reja)«;

- samostojno izdajanje in urejanje publikacije »Berichte über die Krainer Biene (Poročila o kranjski čebeli)«, ki je izhajala v letih 1868–1870;
- sodelovanje pri izdajanju periodičnih publikacij »Die Krainer Biene (Kranjska čebela)«, 1873–1875, in Slovenska čebela, 1873–1882, v obdobju, ko je bil Emil Rothschütz prvi predsednik slovenskega čebelarskega društva; urejal je »Die Krainer Biene«;
- samostojno izdajanje in urejanje strokovne periodične publikacije »Imkers Rundschau, Fachblatt für Bienenzucht (Čebelarski razgledi, strokovni list za čebelarjenje)« v letih 1890–1893(1-6) – založba: Krainer Handelsbienenstand zu Weixelburg (Kranjski trgovski čebelnjak v Višnji Gori).

Imkers Rundschau (Čebelarski razgledi)

Čebelarji iz družine Rothschütz so z urejanjem in izdajanjem revije Imkers Rundschau, Fachblatt für Bienenzucht (Čebelarski razgledi, strokovni list za čebelarjenje) od leta 1890 do 1893 (1-6) zapolnili praznino v slovenskem čebelarskem periodičnem slovstvu, ki je nastala po prenehanju izhajanja revije Slovenski čebelar in sadjerejec (1889). Revija je od januarja 1890 do junija 1893 izhajala enkrat na mesec, in to v samozaložbi ter na stroške podjetja Krainer Handelsbienenstand (Kranjski trgovski čebelnjak) s sedežem na gradu Podsmreka pri Višnji Gori in v lasti čebelarjev družine Rothschütz. Resda je revija pisana v nemškem jeziku, vendar je veliko prispevala k potrditvi in poznavanju naše kranjske čebele že s tem, da je izhajala v Višnji Gori. Podlago za izdajanje pa moramo iskati predvsem v čebelarskem znanju družine Rothschütz, katerega dokaz je še dandanes moderna usmeritev revije v trajnostno čebelarjenje.

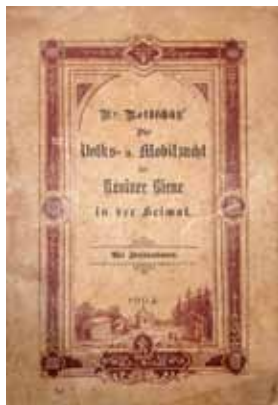

Naslovnica revije »Imkers Rundschau«

Foto: Andrej Šalehar

* zaslužni prof. dr., Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko

Foto: Andrej Šalehar

Naslovnica knjige »Die Volks- und Mobilzucht der kraner Biene in der Heimat«

Program revije je bil predstavljen v uvodnem članku prve številke z naslovom »Die Leistungen der Bienen und Pflanzen in Dienste der Natur unter Mitwirkung des Menschen (Koristno delovanje čebel in rastlin v naravi ob sodelovanju človeka)«, v katerem je pod črto zapisano (prevod):

»V tem naslovu je na kratko povzet program revije – negovati poznavanje tesne soodvisnosti med žival-

skim in rastlinskim svetom in iz tega povzemati napotke, ki bodo koristni za čebelarjenje in splošno kulturno življenje. To je vodilna misel, ki jo bo gojil ter tako določal namen in usmeritve 'Imkers Rundschau'. Zaradi tega so vključene tudi vsebine iz sadjarstva in vrtnarstva.«

Temeljna vsebina revije so najrazličnejše objave o čebelah, čebelarjenju in čebelarstvu na Kranjskem in po svetu. O tem so sprva pisali predvsem člani družine Rothschütz, pozneje pa vse več tujih avtorjev. Na koncu vsake številke so bile še stalne rubrike, npr. Dnevne novice, Skrinja za vprašanja, Knjižna polica in Novice iz uredništva. Na zadnji strani so bili oglasi o prodaji čebel, čebelarskega orodja in drugi. V enem izmed njih g. J. Matič oglašuje prodajo »Echte Oberkranier Alpenbienen (pristne gorenske alpske čebele)«. Bogata je bila tudi vsebina prilog, v katerih so bili po navadi objavljeni kratki sestavki o poljedelstvu in travništvu, živinoreji, mlekarstvu, perutninarstvu, ribogojstvu, gospodinjstvu, sadjarstvu in vrtnarstvu, o gojenju rož, pa tudi praktični nasveti, vprašanja in odgovori in drugo.

Spominska plošča Emilu Rothschützu

Čebelarji družine Rothschütz so v slovenskem čebelarstvu dobro znani. V zadnjih letih so bile opravljene nove raziskave o kranjski čebeli med leti 1857 in 1879, to je v obdobju od njenega poimenovanja do priznanja. Potrjeno je, da je članek z opisom kranjske čebele »Aus Unterkrain (Iz Dolenjske)«, ki ga je napisal dr. Rothschütz iz Nove vasi pri Radečah in je bil objavljen v Bienen-Zeitungu leta 1857, začetek številnih objav (skupaj 165) s podatki o preizkusih kranjske čebele v različnih evropskih deželah. Številni čebelarji po svetu so tako spoznali in potrdili, da imajo naše kranjske čebele številne dobre la-

stnosti, kot so mirnost, pridnost, krotkost, zgodnja in pogosta rojivost, donosnost, in da so pepelnato sivo obarvane. Posebej dobro je kranjsko čebelo poznal baron Emil Rothschütz (sin dr. Philippa Roschütza), ki je bil zelo razgledan in izobražen na področju čebelarstva. Znanje mu je omogočalo, da je o kranjski čebeli napisal številne in poglobljene strokovne članke ter tako odločilno prispeval k njenemu priznanju. Posebej je zaslužen za širjenje kranjske čebele in za čebelarjenje z njo. Na gradu Podsmreka je imel velik čebelnjak in delavnico za izdelavo čebelarske opreme in orodja. Leta 1868 je ustanovil tako imenovani »Krainger Handelsbienenstand (Kranjski trgovski čebelnjak)« in s tem kranjski čebeli odprl pot v Evropo in po svetu. Tako je tudi neposredno prispeval k njenemu priznanju. Posebno vlogo pri priznanju kranjske čebele je takrat odigral tudi docent za čebelarstvo na univerzi v Bonnu dr. August Pollmann, s katerim je sodeloval Emil Rothschütz. Ta je že v svoji prvi knjigi leta 1875 zapisal takratno znanstveno poimenovanje kranjske čebele – *Apis mellifica carnica*, v svoji drugi knjigi iz leta 1879 pa je v obširnem poglavju zbral tudi opise kranjske čebele. Tako je bila kranjska čebela dokončno priznana in dobila je svoje mesto v sistematični medonosnih čebel, to pa potrjuje tudi njeno zdaj uveljavljeno znanstveno poimenovanje *Apis mellifera carnica*, Pollmann 1879.

Emil Rothschütz je bil zelo plodovit čebelarski pisec in urednik. Bil je tudi soustanovitelj Kranjskega društva za umno čebelarstvo v letu 1873 in njegov prvi predsednik. Ob slovenskem čebelarskem prazniku, ki bo maja v Višnji Gori, bo zato Regijska čebelarska zveza Petra Pavla Glavarja odkrila spominsko ploščo Emilu Rothschützu. ■

Foto: Janez Gregori

Spominska plošča Emilu Rothschützu

Viri:

- Jerič, Jožef, o. Pinter, Salvator (1875). Beseda našim udom. 3(1875)12, str. 90-91, Slovenska čebela
- Šalehar, A. (2010): Prispevki k bibliografiji čebelarjev družine Rothschütz (Rothschütz, Ravenegg, Rozič, Rothšic, R. ...). Digitalna knjižnica Slovenije (<http://www.dlib.si>; URN:NBN: SI: doc-KUHPODPI), Rodica, 3. 5. 2010, 18 strani.
- Šalehar, A. (2011): Imkers Rundschau, Fachblatt für Bienenzucht. Pripravljeno za tisk, 2011, 7 strani.